

плений против личности. Москва: ЭКЦ МВД РФ, 1997.

11. Шевченко Б.И. *Научные основы современной трасологии*. Москва: Гос. Юрид. Изд-во, 1947.

12. Alecu Gh. *Criminalistică*. Constanța: Ex Ponto, 2008.

13. Кисин М.В., Туманов А.К. *Следы крови*. Москва: ВНИИ МВД СССР, 1972.

14. Диденко Ф.К. *Применение научно-технических средств и методов при осмотре места происшествия*. Ярославль, 1989.

15. Вейдия М.Р. *Следы крови (доэкспертное криминалистическое исследование)*. Рига, 1973.

16. Эдель Ю.П. *О следах свободно падающих (с неподвижных и движущихся предметов) капель крови на горизонтальной плоскости*. В: Материалы докладов и рекомендаций научной конференции Общества судебных медиков Казахстана. Алма-Ата, 1968.

LOCUL PARLAMENTULUI NAȚIONAL ÎN ARHITECTURA INSTITUȚIONALIZATĂ A UNIUNII EUROPENE

Tiberiu PLEȘU,
doctorand

SUMMARY

Lisbon Treaty reflects the double nature of the European Union: supranational structure with institutions and their procedures and, simultaneously, respecting international organization and the national sovereignty of each Member State. The complex mechanism by which people exercise temporarily entrust some of its sovereign powers, rests on the current political and social life, which shows that people can not govern.

SUMAR

Tratatul de la Lisabona reflectă dubla natură a Uniunii Europene: structură suprastatală cu instituții și proceduri proprii și, concomitent, organizație internațională respectând suveranitatea și instituțiile naționale ale fiecărui stat-membru. Mecanismul complex prin care poporul încredințează vremelnice exercițiul unora dintre prerogativele suveranității sale are la bază condițiile actuale ale vieții politico-sociale, care arată că poporul nu poate să se autoguverneze.

Studiile comparative internaționale arată că aproape o treime dintre statele lumii au sisteme parlamentare bicamerale, iar două treimi – unicamerale. Din acest punct de vedere, se consideră în general că sistemele bicamerale sînt prezente în statele în care există o diversitate regională mai mare. Bicameralismul este clasificat în funcție de trei criterii: modul de alegere a celor două camere, durata mandatului fiecărei adunări, puterile formale constituționale pe care le au acestea. În relație cu aceste criterii, putem caracteriza și sistemul parlamentar românesc.

În timpul dezbaterilor din Adunarea Constituantă, deși s-a propus inițial un parlament unicameral, rezultatul final, în contextul

disputelor dintre miniștrii Guvernului României și o parte a parlamentarilor FSN, a fost o structură bicamerală. Motivațiile acestei decizii au fost diverse, mergînd de la ideea unui control parlamentar mai atent pînă la evitarea „cîștigării unei omnipotențe dictatoriale” de către instituția legislativă. La acestea se adaugă și tradiția sistemului parlamentar ce a funcționat pînă în 1946, bazat pe existența a două camere.

La nivelul Uniunii Europene, există alte 12 state-membre cu un legislativ bicameral: Austria, Belgia, Cehia, Franța, Germania, Irlanda, Italia, Marea Britanie, Olanda, Polonia, Slovenia, Spania. Dacă în cazul unora dintre aceste state este vorba despre un

sistem federal (Austria, Belgia, Germania, Spania – parțial), în care camera superioară este expresia reprezentării componentelor federale (landuri, comunități, autonomii), în altele este vorba despre tradiția sistemului parlamentar (Franța, Marea Britanie, Irlanda, Olanda).

În funcție de modul de alegere a celor două camere, avem o clară diferențiere în majoritatea acestor state. Astfel, în cea mai mare parte a lor, membrii camerei inferioare sînt aleși prin vot proporțional pe liste închise (Austria, Cehia, Italia, Polonia, Spania) sau folosindu-se un tip combinat de vot proporțional și preferențial (Belgia, Irlanda, Olanda). În puține cazuri sînt folosite tipuri de vot mixt (proporțional pe liste și majoritar cu un singur tur), ca în Germania și Slovenia, sau votul majoritar, în situațiile specifice ale Franței (cu două tururi) și Marii Britanii (cu un singur tur).

În ceea ce privește modul de alegere a camerei superioare, în cele mai multe cazuri membrii acesteia sînt aleși indirect de către organele guvernării locale (Austria, Franța, Germania, Irlanda, Olanda, Slovenia) sau prin combinația alegerii indirecte cu vot proporțional (Belgia) sau preferențial limitat (Spania). Doar în unele cazuri, membrii camerei superioare sînt aleși prin alte tipuri de vot,

cum ar fi tipul majoritar cu două tururi (Cehia), majoritar regional cu un tur (Polonia) sau proporțional regional (Italia). În cazul specific al Marii Britanii, membrii Camerei Lorzilor sînt desemnați ereditar.

După cum se poate observa, modalitatea de alegere a celor două camere este în toate cazurile diferită. În România avem singurul sistem parlamentar bicameral din cadrul UE, în care cele două camere sînt alese prin același sistem mixt uninominal-proporțional. Acest lucru se datorează opțiunii Adunării Constituante din perioada 1990-1991 de a echilibra cele două camere, conform principiului „ponderării” existent în tradiția parlamentară românească încă din 1864. Totuși, aplicarea acestui principiu nu a presupus și o diferențiere a modalității de alegere a membrilor celor două camere sau a atribuțiilor lor (aceasta din urmă parțial realizată după revizuirea constituțională din 2003). **S-ar impune, prin urmare, o schimbare a modului de alegere a membrilor celor două camere în cazul legislativului român, dacă este să fie urmat modelul general european** [1, p. 19].

În funcție de durata mandatelor celor două camere, la nivelul UE avem o majoritate a cazurilor în care aceasta coincide, fiind de 4 ani (Belgia, Germania, Olanda,

Polonia, Spania) sau 5 ani (Irlanda și Italia). În cazurile în care durata mandatelor este diferită, avem de-a face cu sisteme în cadrul cărora atribuțiile camerelor diferă în mod clar (Austria, Cehia, Slovenia), sensibil (Franța) sau cu cazuri excepționale care presupun mandat pe viață (Marea Britanie, parțial însă și Italia – în cazul foștilor șefi de stat și de guvern sau al personalităților publice).

Din acest punct de vedere, **România se conformează tendinței generale europene a sistemelor bicamerale.**

Poate cel mai important criteriu de funcționare a sistemelor bicamerale europene este diferențierea puterilor formale constituționale ale acestora. O primă constatare este faptul că, în toate cazurile, conform modelului legislativ modern bazat pe parlamentul britanic, camera inferioară are o importanță mai mare decît camera superioară, în ciuda aparenței lexicale.

În funcție de atribuțiile specifice camerei superioare, există o serie de modele alternative la nivelul UE. Cel mai răspîndit este modelul legislativ auxiliar, prin care camera superioară poate amenda legislația adoptată de camera inferioară, însă aceasta din urmă are întîietate. Modelul se regăsește în Franța și Italia, unde atribuțiile camerelor sînt aproximativ asemănătoare, dar și în Olanda (cu

accent regional mai important), Polonia (unde Senatul are atribuții suplimentare în relația cu diaspora) și Cehia (unde există și atribuții speciale privind participarea Senatului la alegerea președintelui și a unor membri ai Curții Constituționale). România are un sistem asemănător cu cel din Franța și Italia, în plus Senatul avînd, ca în Cehia, atribuția de alegere a unor membri ai Curții Constituționale.

Un alt model este cel de legislativ cu atribuții privind revizuirea legislației constituționale, prezent în Austria, Germania, Slovenia și Spania. În plus, în Austria, Senatul are și atribuții în limitarea competențelor landurilor și în adoptarea tratatelor internaționale. În Germania, Bundesratul are competențe speciale în privința adoptării legislației federale. În Spania, Senatul numește o parte din judecătorii Curții Constituționale, poate amenda în primă fază legislația adoptată de camera inferioară și poate stabili limite ale administrației autonome locale. În cazul Belgiei, Senatul are doar atribuții în privința adoptării legislației federale și a tratatelor internaționale, desemnarea membrilor Curții Constituționale și în adoptarea legilor organice și a celor privind sistemul judiciar [1, p. 20].

Un model aparte este cel britanic, existent în Marea Britanie și Irlanda, unde camera superioară

are un rol consultativ și de aducere în dezbatere a unor probleme generale (asemănător rolului Avocatului Poporului din sistemele constituționale continentale). Camera Lorzilor din Marea Britanie poate amenda, în prima fază, și o parte din legislație, cu excepția celei legate de bugetul public.

Relația cu Parlamentul European în cadrul Tratatului de la Lisabona. Adoptarea tratatului de la Lisabona de către statele-membre ale Uniunii Europene, la sfîrșitul anului 2009, a adus o clarificare a raporturilor dintre parlamentele naționale și Parlamentul European. Avînd în vedere faptul că există la nivelul UE, încă din Tratatul de la Maastricht (1992), principiul separării competențelor între instituțiile europene și cele naționale, cunoscut sub numele de *subsidiaritate*, clarificarea adusă de Tratatul de la Lisabona a fost de natură să elimine eventualele suprapuneri între instituțiile respective.

Relația dintre Parlamentul European și parlamentele naționale este prevăzută în protocoalele anexă A la textul Tratatului de la Lisabona. În primul rînd, este reglementată funcția de informare adresată parlamentelor naționale. Astfel, toate inițiativele legislative ale Parlamentului European trebuie comunicate legislativelor naționale. Acolo unde există parlamente

bicamerale, procedura trebuie aplicată în cazul fiecărei camere. Drept răspuns, parlamentele naționale pot trimite Președintelui Parlamentului European opinii pe marginea proiectelor de legi europene trimise (mai ales în sensul respectării principiului subsidiarității), în termen de opt săptămîni de la comunicarea acestora (cu excepția cazurilor de urgență, cînd termenul poate fi doar de 10 zile).

În al doilea rînd, este reglementată cooperarea interparlamentară dintre instituțiile legislative naționale și Parlamentul European. Astfel, este instituită o Conferință a Comisiilor Parlamentare pentru Afacerile Uniunii, care poate propune teme de reflecție instituțiilor europene, mai ales în domeniul Politicii Externe și de Securitate Comune (PESC) și al Politicii Europene de Securitate și Apărare (PESA).

În al treilea rînd, se reglementează respectarea principiului subsidiarității, în sensul separării competențelor naționale de cele europene. În acest context, sînt menținute prevederile Tratatului de la Maastricht privind caracterul obligatoriu al legilor europene, care formează așa-numitul *acquis communautaire*.

În cazul în care parlamentele naționale consideră că o inițiativă legislativă a Parlamentului European contravine în vreun fel

principiului subsidiarității sau legislației naționale, ele își pot exprima dezacordul față de acest lucru. Fiecare parlament național are dreptul la două voturi (în cazul în care există două camere, câte un vot pentru fiecare cameră).

Dacă există o opinie majoritară de dezacord a parlamentelor naționale (un sfert din numărul de voturi alocate lor dacă este vizați politica în domeniul libertății, securității și justiției, o treime din numărul de voturi în cazul invocării principiului subsidiarității, majoritate simplă în alte cazuri), este necesară revizuirea inițiativei respective de către Parlamentul European.

Astfel, Tratatul de la Lisabona reflectă dubla natură a Uniunii Europene: structură suprastatală cu instituții și proceduri proprii și, concomitent, organizație internațională respectând suveranitatea și instituțiile naționale ale fiecărui stat-membru. Dacă Parlamentul European, ca reflectare a legitimității sale general europene, are dreptul de a iniția și a adopta legislație obligatorie pentru toți cetățenii europeni, parlamentele naționale au posibilitatea de a controla această activitate și de a echilibra competențele europene cu specificul jurisdicției lor naționale [1, p. 21].

În ceea ce privește relația dintre Parlamentul României și Parla-

mentul European, există relații pe mai multe niveluri. Astfel, formațiunile politice reprezentate în parlamentul român au reprezentare și sînt afiliate structurilor politice existente la nivelul Parlamentului European. Ele participă la acțiunile comune organizate de grupurile politice respective în România sau în alte state-membre ale Uniunii Europene.

La nivelul conducerilor celor două instituții (incluzînd conducerile celor două camere ale Parlamentului României), în ultimii ani a avut loc un schimb periodic de opinii, incluzînd vizite ale Președintelui Parlamentului European în România și ale președinților celor două camere ale Parlamentului la Bruxelles. De asemenea, între cele două instituții există o relație de cooperare și coordonare în cadrul Uniunii Interparlamentare (UIP) în cadrul căreia Parlamentul României este membru cu drepturi depline, iar Parlamentul European este membru asociat.

La nivelul Parlamentului României, începînd de la 1 ianuarie 2007, mai vechea Comisie Comună pentru Integrare Europeană și-a schimbat titulatura în Comisia pentru Afaceri Europene. În condițiile în care chiar în structurile executive ale României (Guvern, Președinție) se poate constata o atitudine de pasivitate sau chiar dezinteres sistematic față de pro-

blemele europene, comisia parlamentară a avut o implicare marginală în procesul de construire a profilului european al statului român. Trecerea de la logica statului-candidat la cea a statului-membru cu drepturi depline nu a fost încă realizată, astfel încît prevederile Tratatului de la Lisabona în domeniu reprezintă o oportunitate ce urmează a fi valorificată.

Adunarea Constituantă a României post-decembriste a ales să definească suveranitatea în sensul derivat din lucrările lui Montesquieu, care pune accent pe mandatul reprezentativ al aleșilor, și nu conform concepției lui J. J. Rousseau, care susținea mandatul imperativ [2, p. 9]. Așadar, la începutul anilor '90, ai sec. XX, alegerea României s-a făcut pentru o Constituție care să fundamenteze democrația reprezentativă clasică, poporul devenind depozitarul suveranității indivizibile și inalienabile, pe care o deleagă reprezentanților săi aleși sau o exercită în mod direct, prin referendum. Mandatul celor aleși este unul reprezentativ, fapt ce presupune că ei acționează în numele națiunii și pentru interesele ei generale, neputînd fi revocați.

Atît juriștii, cît și politicienii au proiectat încă de la început o concepție absolutistă asupra suveranității, care nu mai corespundea nici măcar începutului de deceniu,

postulînd neamestecul în treburile interne drept valoare primordială a suveranității naționale. Dacă am analiza din perspectiva krasneriană, am ajunge la concluzia că decidenții politici ai României au construit o Constituție și au redefinit un stat în virtutea amintitelor atribute ale suveranității westfaliene și interne, negliînd aspectele suveranității interdependenței și fiind lacunari în ceea ce privește latura externă a suveranității. Respectiva proiecție și-a făcut loc și în cărțile de drept, autori precum Nicolae Popa insistînd pe latura internă a suveranității, în timp ce la discutarea laturii externe accentul cade pe „neafîrnarea ... [sau] ... independența puterii de stat” [3, p. 134]. Atît la N.Popa, cît și la alți autori [4, p. 456] vom observa, în discutarea suveranității externe, o concentrare disproporționată pe neamestecul extern în afacerile interne ale României în detrimentul obligațiilor internaționale ale României, rezultate din respectarea tratatelor și convențiilor la care este parte. Nici un tratat de drept constituțional, european sau internațional – scris ori predat după Revoluție de profesorii din facultățile românești – nu amintește despre necesitatea schimbării Constituției în vederea aderării la Uniunea Europeană, de altfel un obiectiv politico-economico-juridic cu o vechime de cel puțin

9 ani. Așadar, după Revoluție, în loc să se fi apropiat conceptual de transformările începutului de deceniu din UE, România s-a îndepărtat încet, rămînînd prizoniera unor idei depășite despre suveranitate [5, p. 176].

În opinia noastră, privit din perspectiva suveranității, Parlamentul apare ca un instrument prin intermediul căruia poporul, deținătorul suveran al puterii politice, învestește pe „reprezentanții săi” – parlamentarii – cu misiunea și dreptul de a fi reprezentanții poporului, de a fi depozitarii temporari ai suveranității acestuia, de a fi cei care hotărăsc cum vor fi emise legile după care se conduc treburile publice. Mecanismul complex prin care poporul încredințează vremelnic exercițiul unora dintre prerogativele suveranității sale are la bază condițiile actuale ale vieții politico-sociale, care arată că poporul nu poate să se autoguverneze. De aceea, titularul suveranității își alege reprezentanții ce se reunesc într-un organism denumit *parlament, congres sau adunare*, pe care-l responsabilizează cu conducerea zilnică a treburilor publice.

Recenzent:

Ion FLOANDER,
dr. conf. univ.

Referințe bibliografice

1. Gheorghiu-Brădet Ion. *Istoria dreptului românesc*, ed. a II-a reviz. și adăug. Brașov: Ed. Tipocart, 1994. p. 19-21.
2. Cușmir Carolina, Cușmir Marcel. *Sisteme constituționale: subtilități terminologice*. În: *Legea și Viața*, 2007, nr. 11, p. 9.
3. Popa V. *Drept parlamentar*. Chișinău: ULIM, 1999, p.134.
4. Muraru Ion, Constantinescu M. *Ordonanța Guvernamentală: doctrină și jurisprudență*. București: Editura Lumina Lex, 2000, 456 p.
5. Muraru Ion, Mihai Constantinescu. *Dreptul parlamentar românesc*. București: Lumina Lex, 2005, 176 p.